

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Examinatur doctrina Suarij, de promittente minori stipendio Missas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

elemosynam liberaliter dat, quam dari certe ab aliquo nunquam prohibetur.

An pro una Missa, plura à pluribus exigua stipendia usque ad iustam mercedem accipi possint.

50. Dubitabis Octavo, cui ob Missæ applicationem datur stipendium minus, quam sit lege, vel consuetudine taxatum, an possit tantum accipere ab alio quantum sufficit ad iustam unius Missæ elemosynam, & deinde unica Missa, utrique satisfacere? Respondet præindendo ab hoc Sacra Congregationis Decreto, posse. Ita Rodt. Nugnus, Valsq. Filline, Scortia? apud Delug. disp. 20. de Euch. sect. 2. n. 26. Ratio est, quia non est de-fraudandus Sacerdos sua iusta mercede, supponimus enim Sacerdotem accipiendo illud exiguum, iuri suo nequa-quam cessisse.

51. Quod si expresse suo iuri cessit, atque expresse acceptavit se ob illam tantam stipem velle totam Missam applicare, non posse ab alio quidquam recipere, communis doctrina est; Ita Corduba alique apud Dianam part. 2. tract. 14. resol. 7. Marchin. de ord. tract. 3. part. 2. cap. 21. num. 5. Quia, tunc, suo pacto, cui semper standum est, se ad totam obligavit, iuri suo cedendo.

Suarez tamen de Sacram. disp. 86. sect. 4. §. Vnde cont- sequenter, etiam in hoc casu posse concedit Sacerdoti pauperi, in uno eventu; quando scilicet coactus pau- peritate consentit, hic enim poterit ab iniusto pacto resilire seque indemnem servare. Sicut (inquit) famu- lus, seu operarius, cui digna merces non tribuitur, po- test damnum suum rescire, etiamsi à principio ob pau- peritatem coactus sit pro iniusto, & inequali pretio pacisci: Et sicut, qui ob necessitatem cogitur emere triticum, pre- tio iniusto, potest sine iniuria, alia via se indemnem ser- vare. Sed de hac doctrina, & exemplis dicam separatim à num. 57.

52. Hæc præindendo à Decreto de celebratione Mis- sarum. Quid eo iam posito; Delugo loc. cit. Diana, Mar- chin. loc. cit. Tamburin. de iure Abb. tom. 2. d. 5. q. 9. n. 11. timet Decretum, atque adeo docent Sacerdotem reci- pientem à fidei exiguum quamlibet stipem, pro Missa, totum ejus fructum pro ipso applicare delere; ni id faci- at, teneri ad restitutionem.

53. Nihilominus puto adhuc posse. Favent innomina- ti apud Marchin. dicto num. 5. Nec timendum Decre- tum, (concurrentibus tamen conditionibus n. 66. dicen- dis,) cum nobis contrarium non sit, quia non est cre- dibile voluisse Sacram Congregationem fraudare Sa- cerdotes iusta mercede. Expandamus breviter verba Decreti, Deinde, (inquit) ubi plura stipendia quantum- vis incongrua, & exigua collata fuerint Sacerdotibus, præcipit, ut absolute tot Missa celebrentur, quot ad ra- tionem attributa elemosyna præscripta fuerint. Hæc Sa- cra Congregatio. Vbi noto primo, illud (ad rationem attributa elemosyna) nam significat Missas celebrari debere, non sicuti ab offerente absolute præscriptæ sunt, sed sicuti ab eodem, juxta rationem, & compa- tum datæ elemosynæ præscriptæ sunt. Cum igitur ele- mosyna non sit data nisi limitate, limitate debetur ap- plicatio Missæ.

54. Quando ergo, ut vidimus §. 1. num. 31. Congrega- tio respondit se loqui de præscriptione facta ab offeren- te, non vero facta ab Ordinario, solum explicuit perso- nas, quæ facere debeant præscriptionem, non vero ad quam ratam, quia hanc fieri debere, ad rationem elemo- synæ datæ, dixerat in Decreto.

55. Quando item num. 32. præcipit ut ad stipendia quantumvis incongrua, & exigua etiam, data ab una persona Missa præscriptæ celebrentur; præcipit quidem ut celebrentur Missæ ad elemosynam præscriptam, sed juxta ratam, seu ad rationem datæ elemosynæ, non vero ad merum arbitrium dantis. Scio explicationem alio- rum, quos tacito nomine affert Marchinus de ord. tr. 3.

p. 2. cap. 21. num. 5. sine, sed rostra est magis ad magisque favet Sacerdotibus.

56. Noto secundo illud (sua obligationi non fa- re) ubi, per suam obligationem non intelligitur, quæ erat ante Decretum, hæc enim erat sua Sacerdotum obligatio, & Decretum solum illi minit, illamque inculcat, non vero inducit. Quæ ergo ante Decreti promulgationem Sacerdotum obligatiæ non astringebantur; nec in præsentia stringentur.

Examinatur Doctrina Suariz de promissione stipendii Missæ.

57. Sed age per hanc occasionem, eam Suariz nam n. 51. traditam, ducentis exemplum ad ex- paupertatem, seu necessitatem aliquid iniustus expendamus; nam sic facilius ad propositam solu- tionem sternetur via.

58. Dico Primo. Qui ob necessitatem cogitur triticum pretio iniusto, potest alia via se indemni- tare. Ratio est, quia iniuste venditor agit, debet- tare cum, qui ob necessitatem emit, verè non con- tali pretio, ad quod extorquendum, idem venditor- tam titulum habet.

59. Dico Secundo: Famulus, seu operarius, seu paupertatem cogitur minori, quam sit iustum pre- tium famulatum vendere, nunc regulariter, à mul- titudine fervorum non potest se occulte reser- vare, damnumque suum contra Domini- sarcite. Vide Valerium de diff. utriusque fori. 2. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 25. diff. 13. num. 6. Ratio quia Dominus damnum patitur causa hominis fructu alium conducat, qui minori pretio serviat, bene- ret Dominus, quod hic famulus se occulte reser- let, non de illo, sed de alio in tanta multitudi- rum sese exhibentium provideret; quia igitur famulus occulte à Domino furripit illud, quod De- no alius remitteret, nisi ipsemet famulus sua len- ta exhibitione impedit? Vnde quia famulus fuit causa damni emergentis in Domino, obligat- Dominum indemnem servare, & consequenter famulus indemnem se contra Dominum servare poterit.

60. Dixi autem (regulariter in tanta multitu- servorum) nam si quando tale damnum non patitur Dominus; quia scilicet alium servum minori pre- famulantem non invenisset, non erit famulus in mercede defraudandus. Ratio est, quia licet iniuste egerit, mendacioque dixerit se contentum esse illo pretio, tamen de facto vendidit suum famulum dignum illa mercede; & ex alia parte patet, quod Dominus voluit famulatum illum emere, & ap- plicite ad iustum pretium obligavit, nec ullum dam- num, dum hunc famulum acceptat, patitur, utpote- nimus, Dixi de facto vendidit, nam famulus præ- tit aliqua obsequia gratis, animoque liberali, & charitate, vel ex pietate, non potest deinde ven- re voluntatem, unde nec petere ex iustitia, nec fa- cere poterit compensationem. Bonacin. de Com. de loc. & cond. q. 7. part. 4. num. 2. Ratio est, quia legitime Dominus possidet illum famulatum, ubi liberaliter exhibitum, seu donatum, ergo de iusto nequaquam potest. Lege Molin. de contrah. lib. 1. Fagundez de contrah. lib. 5. cap. 16. Lell. lib. 2. cap. dub. 18.

61. Quæ num. 59. de servo diximus, videtur per- Rebellus 2. part. de obl. inf. cap. 5 §. 1. et ubi 10. nam qui fatetur esse iniustitiam ex parte famuli, quando deceptio est alicuius momenti, & Decretum erat illam contrarius, etiam pretio iniusto, adeo in compensatione diminuendum esse aliquod iusto stipendio; etiam iniusto, ratione iniustitiae, & damni sequuti Domino, ob illam fraudem.

facto id consequenter non est dictum, nam si fuit vera iniuria, (ut Rebellis fatetur,) ex parte famuli non solum dimittendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam iniuriam cogit solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu a famulo non accipi, cum totus ille excessus sit damnum sequens Domino propter illam deceptionem iniustam, ut jam dicta num. 59. diximus.

62. Dices pro Suario, cum Delugo de just. & iur. tract. 1. d. 16. sect. 2. num. 82. posse sibi hunc famulum integrè rescire, quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum, sed ipse liberè contrahit, & eo ipso solum subire obligationem, qua intrinsecè inest contractui, ne scilicet fiat cum aequalitate pretij iusti. Sicut quando in necessitate petis mutuum promittendo usuram, non deceptus iniuste mutuantem, nam ipse potest liberè non mutuari: si tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad servandas leges intrinsecas mutui, & ad non accipiendam usuram. Quare non debet etiam quoad partem illi usuras dare propter fraudulentam promissionem, qua induxisti illum ad mutuum, quia mutuant ad nullam usuram partem ius acquire potest, sed eo ipso quod voluit mutuum dare, voluit servare equalitatem naturalem intrinsecam mutui, de cuius iustificazione est dare sine lucro. Sic etiam qui in necessitate vendit infra iustum pretium, non privatur etiam quoad partem, iure suo ad totum pretium, ad hoc enim voluit se implicare obligare emptor eo ipso, quod liberè voluit emere, quod idem in conductione dicendum est, cum sit eadem prior ratio.

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nude spectemus; puto enim, quod Dominus servum conducit, ut emptor mercedem emat, se iusto pretio emere, vel condere acie consentit, & ad locum omnino habet, ut modo dicimus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Dominus iniustum damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter servit, poterit Dominus se compensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rescire quantum est ex vi contractus: Dominus, quantum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur a famulo, si contra mercator ex vi contractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuam pecuniam; at si a tali mutuo damnum sibi emergit; vel lucrum cessat, certè non ex vi contractus mutui, sed ex vi damni sequuti iuxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere potest.

64. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram nullo modo es causa iniusti damni usurario, nec illum iniuste decipis. Non enim hic habet jus extorquendi alium nec a te, nec ab alio: at Dominus habet jus accipiendi famulum alterius gratis servire volentis, unde iniuste decipitur a servo a cois mendaci promissione alleatus, relinquit illum nullo, vel minori pretio servientem: Quid enim est iniuste decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra iustum pretium: nam si dictus vendens est causa iniusti damni in emente, qui emerit alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emerit, & deceptus, atque adeo invitit emat, non potest dictus vendens decipiens se rescire; id enim contrariet ratio inducta n. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea, quæ diximus num. 59. de emente triticum iniusto pretio: hic enim non est causa iniusti damni in vendente, cum vendens nullum ius habet vendendi maiori illo pretio, jam enim iniustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in questione nostra, de expresse Missam promittente ob paupertatem, minori stipendio quam soleat, esse omnino iuxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenem elemosynam invenisset alium (quod ex conjecturis verbi gratia, ex paupertate, & magnitudine Sacerdotum ac petentium Missas, vel simili colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, non poterit Sacerdos se indemnem servare, applicando offerenti partem fructus Missæ: si non invenisset, utique posset; & de hoc posteriore solum loquendum est: Suarium existimandum est: cuius doctrinæ ratio est iam dicta, quia nimirum in priori casu Sacerdos promittens est causa iniusti damni, in posteriore non item.

An fructum Missæ specialissimum possit Sacerdos habere mercede alteri concedere.

67. Dubitabis Nondè, an Sacerdos possit accipere aliquid plus, quam sit iustum stipendium, ex eo quia fructum, qui ipsius Sacerdotis est, & specialissimum supra §. 3. num. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Respondet Aliqui concedunt, atque addunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ: atque adeo dignum esse integro stipendio. Sic Molphecus apud Dian. p. 2. tract. 14. ref. 14. de iur. Abb. tom. 2. disp. 5. q. 9. n. 17. alique. Ratio est (inquiunt) quia fructus specialissimus est alteri applicabilis, ergo si applicetur, dignus est sua mercede. Ans. recedens probatur paritate, quia omne aliud opus bonum, in d. & ipsa Sacra Communio, omniumque Sacramentorum participatio, si non qua meritoria sunt, certè qua satisfactoria, alteri applicari possunt. Cur ergo non & fructus satisfactorius Missæ specialissimus? Confirmatur, quia fructum medium Missæ qui dari solet aliis, sibi potest applicare Sacerdos, ergo etiam fructum specialissimum, quem sibi applicare solet, poterit applicare aliis.

68. Nihilominus alij merito negant. Ita Suar. de Sacrament. disp. 79. sect. 9. fine, Delugo de Euchar. d. d. 11. sect. 2. num. 33. Ratio (præter hoc Sacre Congregationis Decretum multum negantibus favens) est, quia quod talis fructus sit alteri applicabilis, est res satis incerta: fideles autem, cum afferunt stipendium certam, non sunt fructu incerto satisfaciendi. Adde ejusmodi fructum specialissimum fortasse ex instituto Christi ita non posse alteri applicari, sicuti fructum generalem non posse applicari aliis, diximus supra §. 1. num. 3.

69. Ad rationem Adversariorum, neganda est paritas, orationes enim ceteræ, & participationes Sacramentorum possunt applicari aliis quoad fructum operis operantis, hic enim fructus est veluti in dominio operantium. At fructus specialissimus, de quo loquimur, est fructus ex opere operato, quem fructum ex opere operato, sicuti in casu nostro, sic in dicta participatione Sacramentorum, an Christus ita instituerit, sit mera voluntate nostra aliis applicari possimus, divinate potius possumus, quam pronunciare. Quis enim scit, quod talis fructus sit sicuti fructus generalis Missæ, qui applicari non potest alteri, an vero sicuti medius, qui potest?

70. Ad Confirmationem respondeo negando consequentiam, nam quod fructus medius possit sibi, & aliis à Sacerdote applicari, habemus ex praxi perpetua Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium: at quod similiter se habeat specialissimus, non habemus.

71. Dices: Adversariis satis esse eorundem sententiam esse probabilem; ut prudenter se gerant; Neque enim fidelis Sacerdos obligatur dare fructum certissimum, ad quem nullo modo se obligat, sed probabilem dumtaxat. Resp. negando eam opinionem esse probabilem, est enim satis dubia, & incerta, ut patet ex solutione fundata.